

Universitätsbibliothek Paderborn

Cornelii Iansenii Episcopi Iprensis Avgvstinvs

In Qvo Genuina sententia profundißimi Doctoris de Auxilio gratiæ
medicinalis Christi Salvatoris, & de prædestinatione hominum &
Angelorum proponitur, ac dilucidè ostenditur

Jansenius, Cornelius

Lovanii, 1640

15. Homines efficaciter electi sunt, non solum ad merita, sed etiam ad ipsam gloriam, ante praevisionem absolutam meritorum: & cur magis quam Angeli. Tres hallucinantium classes, quia radicem ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-13704

*Suarez lib. I.
de prefib.
c. 9. n. 7.*

Quod vero à recentioribus, pro illa sua A sententia afferenda, sumuntur omnia testimonia Scripturae & motiva, quibus Augustinus propter electionem gratiae respectu hominum eodem modo in Angelis procedere, à veritate prorsus alienum est, & non vulgarem doctrinam sancti Augustini & principiorum eius imperitiam prodit: Nam illa Scriptura non est voluntu neque currenti sed misericordia Dei, nunquam Augustinus nisi circa miserabiles, hoc est, lapsos usus est, circa quos solos misericordia locum habet. Illam vero Deus operatur in nobis velle & perficere pro bona voluntate, nunquam etiam Angelorum voluntatibus aut primi hominis applicuit, sed potius expresse multis modis & constanter negat, Deum fecisse in Angelis bonis velle atque perficere pro bona voluntate, sed potius eorum arbitrio reliquisti: prout diversis locis fuse diximus. Vnde & istud à veritate remotissimum est, quod Suarez dicit, istud principium quo contra Massilienses utitur, initium fidei & omnium bonorum operum ex Deo esse, etiam in Angelis esse verisimum. Angeli namque in gratia cum bona voluntate conditi habebant adjutorium quo crederent si vellent, non quo fieret ut vellent. Nec alter nisi isto modo decebantur à Deo, vel tra-

hebantur à Patre. Ex quo fit, ut illa interrogations, in quibus hæret Augustinus, Cur hunc trahat & illum non trahat? Cur huic ita suadeatur ut persuaderetur non alter? Non possit de duobus Angelis bono & malo fieri, sicut ipsi putant, nec ab Augustino unquam de ipsis factæ sunt. Angelis enim neque bonis neque malis, ita suauum fuit ut persuaderetur, quia per hoc in Augustini phrasi gratia Christi efficacia designatur, sed persuasus à non persuaso, non ex gratia, sed ex sola voluntate, non sine gratia, discrimen accepit. Nec Angeli jam temel sanctificati, ad patrem trahi sunt, vel secundum propositionem vocati, prout illæ phrases in Scripturis sonant. Significant enim illum impulsum vocationis, quo agitur & peragitur id ad quod trahimur & vocamur, quod gratia Christi proprium est, à gratia vero Angelorum & primi hominis extraneum. Vnus est in Augustino locus, quo suam sententiam aperte confirmati putant, quia in libris de Civitate Dei dicit Angelos bonos amplius adiutores ad beatitudinem plenitudinem pervenisse. Sed locus iste non recte ab eis intelligitur, quem quia nos alibi ex professo declaravimus, hic explicacioni ejus supersedemus.

*lib. de gen.
c. 18.*

C A P V T X V.

Homines efficaciter electi sunt, non solum ad merita, sed etiam ad ipsam gloriam, anteprævisionem absolutam meritorum: & cur magis quam Angeli. Tres hallucinantum classes, quia radicem diversitatis non agnoverunt.

EX omnibus quæ de Angelorum electione ac prædestinatione disserimus, jam satis etiam elucescit, quid de hominum lapsorum electione statuendum sit, utrum & illi non aliter ad gloriam eligantur, nisi ex prævisione fidei, meritorum atque perseverantie: an vero vice versa, quia Dei efficaci voluntate ad adipiscendam gloriam, electione gratiae electi sunt, fides dilectio, merita, ipsis à Deo, efficacem intentionem suam per gratiam exequente, donentur. Quæ quidem quæstio, tanquam quæ obscura ac difficilis videtur, magna Scholastico rum contentione celebrata est. Sed revera in Augustini principijs plana & facilis est. Nam simul atque divinissimum istud discrimen duplicitis adjutorij quo sit actio, & sine quo non sit, seu possibiliter, & voluntatis, quod tam sollicitè atque operose & perspicue sanctus Augustinus tradidit, animo perceptum ac stabilitum est, omnes confessum Scholasticorum nebulae disfugunt, patetque lucidissime primos homines & eorum posteros, si in sanctitate & veritate stetissent, non fuisse aliter eligendos efficaciter ad gloriam, quam Angelos electos diximus, hoc est, non nisi ex præscientia absoluuta meritorum lapsos vero & ex lapsu isto in-

A stissime damnatos, efficaciter eligi ad gloriam, antequam eos illa merita præviderit habitueros. Eo quod illa ipsa ad gloriam efficax elec̄tio, omne meritum in illis gratia operetur. Discriminis istius ratio, non est alia, nisi discrimen adjutorij, quo Deus medium quod ad gloriam ducit, hoc est, fidem & opera bona seu merita, in utrisque operatur. In sanctis, sive hominibus, sive Angelis non aliter ea Deus facit, nisi quia dat eis posse si velint, velle vero in eorum libero relinquit arbitrio. In lapsis vero, sic eus Deus facit, ut non expectet ab eis ut velint, cum aliquo adjutorio, sine quo velle non possint; sed ita, ut eis ipsam procuret præparatque voluntatem, non solum ut stent ac faciant si voluerint, sed operando invictè per adjutorium quo, ut non nisi stent, & faciant, & velint. Quod usque adeo in Augustini sensu verum, est ut si Deus prævideret per aliquod hujusmodi adjutorium non dum flectendam esse voluntatem, aliud assumeret, quo victore fletteretur. De qua istius adjutorij natura non est hic differendi locus, sed eam hic tanquam alibi fuisse stabilitam supponimus. Ex isto ergo principio non est difficile doctrinam istam assertare: Nam quis sit intentionis modus, efficax an inefficax.

*Videlicet
c. 18.
lib. de gen.
c. 18.*

inefficax, non potest clarius quam ex electio-
nis modo nobis innoscere. Sed talis medi-
electio, quo certissime directissimeque finis
assequendus est, evidenter clamat, agens effi-
cacter & infallibiliter ad propositum libi finem
velle pertingere; ergo per illud medium efficac-
iter illum intendit; ergo etiam ante prævi-
sionem absolutam medijs, quia ipsum me-
dium, ex vi tam efficacis intentionis exco-
gitatur, queritur, & eligitur. Ex quo fit ut
ista quæstio à solis illis qui adjutorij medi-
cinalis Christi naturam non intelligunt, in
dubium revocetur. Quotquot enim vel phy-
sicam istius adjutorij prædeterminationem
docent, vel certe tantam ejus efficaciam ut
cuicunque adhibetur sine ulla dubitatione
prosul vult & facit, non autem in ista in-
differentia voluntatis relinquatur, ad ulla
aut non usum ab illo determinandum; nihil
omnino de ista quæstione dubitant. Quod &
ipsi contrariae opinionis auctoribus profertur.

Sed merito quæ potest, qua sit causa à
priori, cur nunc non olim tale medium, tam
efficax assumatur, & consequenter, unde fiat,
quod illa tam efficax intentio, nunc magis
quam olim præcedat in Deo. Multi se fat-
tigant frustra in assignanda ratione. Qui d
enim assumunt intentionem finis præcedere
debere voluntatem circa media, verum est,
sed non est necesse talem intentionem abso-
lutam esse & efficacem. Nam in Angelis aliter
factum est. Quod vero ijdem ipsi vel
alii assumunt, totum salvandorum numerus
ex divina & efficaci intentione præfixum esse,
verum est, ut ex Augustino late declaratu-
mus; sed non inde lequitur quod inferunt,
talem intentionem Deum habere ex le necel-
fario circa omnes qui futuri erant cives in
illo regno. Numerus enim decreto ex se con-
cepto definiri à Deo potuit, quamvis per
solos illos, quos adjutorio sine quo non libera
voluntate cooperaturos esse cerneret, imple-
retur; vel si qui deficerent per efficiacem in-
tentionem ex ipsis qui defecerant, aliqui
seligerentur & vocarentur, ex quorum sub-
stitutione prædestinati numeri plenitudo
consurget: Sic enim ipsa, ut patet, fa-
ctum est: ideo dicit, quod sicut in paradiſo peccatum
non fuisset, usque ad certum numerum sanctorum quem prædestinavit Deus, nascerentur ho-
mines; itemque quod tantus fuisset hominum
numero, si in illa felicitate nemo peccaverit,
quantus nunc per Dei gratiam de multitudine colligitur peccatorum. Nempe quia iste numerus
præcile sufficiebat implendis sedibus, quas
Deus implendas præstituerat.

Ratio igitur, cur homines magis quam
Angeli tam efficaci intentione, ante prævi-
sionem operum eligantur ad gloriam, non
est alia nisi quia sic placuit Deo. Placuit au-
tem quia hic rerum status & congruus re-
bus ordo postulare videbatur. Erat enim
congruentissimum, ut cum creaturas rationa-
les, cum summa arbitrii libertate & potestate
sine ulla concupiscentiali resistentia & pronun-
tate condidisset, experiretur prius ac patefa-

A ceret, quid eorum liberima voluntas posset
nempe perseverare in collata libi bonitate si
vellet; quia non debeat adjutorium ger quod,
& sine quo non potest perseveranter bonum
tenere quod vellet. Hoc ergo factum ac de-
monstratum est in Angelis & hominibus &
quorum illi cum per liberum arbitrium par-
tim in veritate fierint, partim excidi-
sent; hi vero penitus cum tota potestate per-
severem liberum arbitrium periflent quid era
naturalius & congruentius, quam ut iam
etiam ostenderet, quid potest gratia sua por-
tentu magna beneficium. Quem duplicitis gue-
bernationis rationem & modum profunde-
tetigit & propalavit nobis Augustinus, quando
tanquam de re libi certissima pronunciat:
*Quapropter sauberissime confitemur, quod rectissime lib. de Coro
credimus Deum, non quoniam rerum omnium si est
ad Angelorum Ep. omnium ritu, ut iude. pt. 45
ostenderet quid possit eorum liberum arbitrium, de-
inde quid possit sua ratiæ beneficium, inquit que in-
dicum. Nam quia potest liberum arbitrium
in bonis Angelis patiunt, qui per liberum arb-
itrium in veritate fierint, ut ibidem adiudicando
declarat. Et audi: Que ratiæ libertas volun-
taris in illius prima conditionis præstantia quamvis
valuerit apparuit in Angelis, qui diabolo cum suis
caudente, in veritate fierint. Gratia enim noua
fecit, ut in veritate starent, sed ut possent stare
li veulent; liberum arbitrium fecit ut actu
veulent & starent. Et ita apparuit primo quid
potest liberum arbitrium. Nunc vero si quis
salvandus est, neceſſe est, ut ostendatur, quid
possit gratia beneficium. Nam ex ipso lapsu
mortali Liberum arbitrium ad diligendum Deum
peccati granditate perdidimus; non tamen ut sine
gratia adjutorio ipso non posset homo dilige-
re Deum quod nec integra libertate potuit,
nec perfecta etiam beatus poterit, sed sic ut nisi
Deus intimo & captivo arbitrio, per aliud
poterit gratia adjutorium ipsum velle & di-
ligere & venire, & non recedere seu persevera-
re largiretur, nec velle posset nec diligere bo-
num, neque venire ad Deum, neque permane-
re cum Deo: Non est hoc omnino (videlicet ac-
cedere ad Deum & non recedere à Deo) in perfer. 87.
viribus liberi arbitrij, quales nunc sunt. Fuerat in
homine antequam caderet &c. Post casum autem ho-
minis non nisi ad gratiam suam Deus voluit pertinere,
ut homo accedit ad eum: neque nisi ad gratiam
suam voluit pertinere, ut homo non recedat ab eo.
Tanta ergo infirmitas hominis, immo oppressio
libertatis ad agendum pietatis bonum, & ser-
vitus durissima peccandi, cui mancipatus est,
causa fuit, cur Deus potentiem gratiam ele-
gerit ad salutem perditorum; que non amplius
frustraretur effectu suo, sicut in tan-
to numero Angelorum tanta genere hu-
mano frustrata fuerat; nec amplius ab illa
desultoria arbitrij levitate ac libertate pen-
deret, sed ipsam libertatem à dominante
peccato & voluntatem daret, operando non
solum posse si velit, sed ipsum velle atque per-
ficere. Nimis voluit Deus salutem cap-
tivorum hominum, non amplius in illa infir-
mita reponere libertate, sed libi ipsi tanto ad-
jutorio*

Lib. de Cor.
Cap. 12.

jutorio procurandum sumere: Nam si in tanta
infirmitate huius ipsius velinoqueretur voluntas sua,
quem ad eum clam facilius fuerat, ut in ad-
iunctio Dei Iste que perseverare non possent, manen-
tientur, vellet, illi Deus in eis operaretur ut vellet,
in eis tot & triplas tentationes infinitate sua velon-
ta ipsi faciliteret. Ideo per eversare non possent,
quia certe tentatio infinitate nec vellet, aut non ut vel-
let, infinitate voluntatis vellet. Nec ergo vera
ratio sicut eis Deus adjutorium istud ergo potestis-
torum, hoc est, medium ad procurandum
lapsum salutem ita infallibile deligeret, ut
nulla tentatio aut pertinacia aut tentatio-
ne effectu suo fructuaretur. Nam ut idem
praelatis nota: *Nec libera: est neccaria
dare eis tot & tandem tentacib; quia in parvo
non fuerit donec perseverantia vanitas atq; firmata,*
*ut cum omnibus amoriis tentacib; ercentis suis
incutatur in manus.* Cum libertati efficiere da &
minimendae, adjutoriorum delectum est poten-
tissimum, quo ipsa fieret indeclinabilis &
insuperabilis: Subvertitur est igitur infinitati
voluntatis humana, ut divina gratia indeclinabiliter
& insuperabiliter ageretur. Et inde quantum usus maxima-
non tam deficeret, neque auferstare aliquam vinci-
ceretur, sed eundem animam, cuiuslibet invitacionis, cuius-
libet crucianis superaretur. Quemadmodum igitur
capivitatis libertatis ad agendum pietatis
bonum, causa erat, cur tantum ad iutorium
Deus perditis revocandis ad salvandum adhuc-
beret, ita causa fuit, cur Deus non amplius
finem illum confusa quadam & ineffaci
voluntate volentibus proponeret, sed efficiere
illis velle atque intenderet, quibus ipsum
velle & perseverare dandum esse cernebat.
Mediis quippe tam efficaciis & infallibilis, &
ut Augustinus loquitur, indeclinabilis &
insuperabilis electio, efficacissime intentionis
efficiens certissimum argumentum est. Ex
quo fit, ut si quis recte de gratia adjutorio,
quod lapsis erigendis & salvandis datur, iux-
ta divi Augustini doctrinam sentiat: in ista
quaestione errare non possit; vel si erraverit,
in Philosophia magis quam in Theologica
lumen impinget, ut qui distorte de meidum
& finium connexione & causalitate sentiat.
Adjutorij vero utriusque status ignoratio
& permixtio Theologiae propria est, quæ
maximas confusiones opinorum peperit, &
pus quam cymotris tenebris universam do-
ctrinam de gratia & prædestinatione comple-
vit.

Nam hinc accedit quod cum Doctores
rem ab humana & philosophica consideratione
remotissimam vi ingenii penetrare ac diserne-
re conentes, ab Augustini principijs vel non
intellici vel neglecti, recesserint, in tres
clases aberrantiam distracti sint. Primi re-
pudiantes primum adjutorij genus, quo non
datur velle voluntati, sed sine quo velle non
potest; secundum secundum amplexum, quo vo-
luntatem prædeterminante ipsum velle &
perseverare, sive Angelis, sive hominibus datur,
recte & consequenter, ex vi medijs tam efficaciis
intulerunt, Deum omnibus creaturis ratio-

nibus que ad beatitudinem perducuntur,
absoluta & efficace voluntate, ante omnem
meriti cuiusquam præscientiam, finem ipsum
voluisse, & volendo prædestinasse. Alij abie-
& secundo adjutorij genere, tanquam, quod
fui datus delruit libertatem, retento solo pri-
mo quod Angelis & hominibus primis datum
est, inde quoque umeris reeissimae ratiocina-
ndo concludunt, nemini neque Angelis ne-
que hominibus, neque sanctis, neque lap-
sis, Deum efficaci voluntate intendisse ac præ-
destinatio beatitudinis a terra finem, ante præ-
scientiam cooperatura voluntatis: sed tan-
to modo ineffaci voluntate omnibus pro-
positis gloriari, velut certaminis futuri premiu-
m; omnibusque generaliter vobis, si
non propria libertate adjutorium Dei defec-
tent, & a sanctitate cibuerent. Vtique isti
in Augustini principia veramque Theologiam
impergerunt, sed in ista tamen sua hallucina-
tione reeissimum & clarissimum lumen, in
filiis, de medijs & finis connexione, tenue-
runt.

Sed alij timidiiores, cum ex una parte
istud ipsum solum integræ voluntatis aquo-
rium ipsi arrideret, tanquam libet etiam maxi-
me conscientiam, in cuius indifferentia usus
etius & celatio reliquitur, ex alia vero cer-
nerent Augustinum in Deo ponere vel sup-
ponere efficacissimam salvandorum quorun-
dam voluntatem; si pli a terram & Theolo-
giam suam atque Philosophiam violarunt.
Illam quidem, quatenus verum adjutorium
Christi medicinale profus destruunt, non tan-
tum solo reservato quod Adam & Angelo-
rum fuit; hoc est, ut illud describit Augusti-
nus, *fine quo non potest homo in bono perseverare,*
si vellet, ut autem vellet in eius libero relinquat arbitrio.

Hanc vero, quatenus Deum efficaci vo-
luntate intendere finem ante præscientiam
meritorum statuunt, quam per tale medium
ab aliena suspensum flexibili voluntate exse-
quuntur: Sic enim, quod Augustinus non at ve-
ritati & pietati esse contrarium, ut premissa, &
quod peius prædestinata sua Deus posset implore,
non erit in Dei sed hominum potestate. Non enim
ipse per istam gratiam donat, ut perseverent,
hoc enim repugnat essentialiter tali adjutorio
(quicquid ipsi tandem in contrarium dicant)
sed hoc humana voluntas quamvis non sine
adjutorio concurrente facit. Apud nullos
igitur istarum trium classium auctores veritas
de prædestinatione repertiri potest, sed apud
illos solos, qui distinctionem illam duplicitis adjutorij, turissimam solidissimamque complexi,
nec Angelis illam infirmitatem libertatis
tribuunt, quam damnatis hominibus, nec
istis infirmis tantam fortitudinem, quam
fortissimis Angelis; sed in medio cum
Augustino gracie, Angelis tribuant adjutorium
quod dat pessimi velut, totum q; securi-
tate glorificationis evanum ab eorum liberti-
ma voluntate suspendunt: danato vero ge-
nere humano adjutoriorum, non solum fine que ac-
cedere

*sunt prod.
physica.*

<sup>13. 3. de
14. 2. Cor.
15. de Cor.</sup> cedere & permaneⁿ non possumus si velimus, verum ^A etiam tantum ac tale ut velimus. Et duplice illi creaturarum statui & adjutorio, juxta veram & simplicem Philosophiam, duplum intentionem Dei suam cuique proportionatam respondere dicunt: priori quidem statui simplicem quodammodo affectum, quo celestem gloriam velut finem, omnibus ex animo desideret, & veluti certaminis bravium proponit, & ad assequendum voluntatem liberam & sufficientissimam facultatem dedit; posteriori vero affectum efficacem, quo illi qui sub priori statu & adjutorio ab illo premio, virtute libera voluntatis exciderant, ad hoc ipsum efficaciter perducere decernit; & ex illa intentione efficacem, medium infallibile & insuperabile assumit, adjutorium scilicet quo fiat ut invictissime quod bonum est.

C A P V T X VI.

Breviter perstringuntur quedam Scripturæ, quibus illa doctrina assertur. Fusius solvit ex Augustino, quo pacto Scripturæ Christianos omnes electos & prædestinatos vocent.

^{Mani 13.} ^{16. 12.} ^{Iacob. 10.} ^{Rem. 8.} ^{Cap. 17.} ^{Ephes. 1.} ^{Iacob. 2.} ^{Act. 13.}

Quam ob causam nec explicandis urgendi, pro hac sententia Scripturis immorabor, quod à recentioribus quibusdam satis accurate factum est. Nam illæ Scripture apud S. Marcum: Sed propter electos, quos elegit, breviauit dies illos. Et apud S. Lucam: Nolite timere pusillus grec, quis complacuit Patri vestro dare robu regnum. Et apud S. Ioannem: Nemo rapiat eas (oves, id est prædestinatos) de manu mea. Et: Alias oves habeo quae non sunt ex hoc ovi, & illas oportet me adducere & pœcum meum audirent. Et apud Apost. Paulum ad Rom: Scimus quoniam diligenter Deum omnia cooperantur in bonum, his qui secundum propositum vocati sunt sancti. Nam quos preservavit & prædestinavit conformes fieri magnis filii sui &c. quos autem prædestinavit vos & vocavit &c. Et in eadē Epist. Non repulit Deus plebem quam præseruit. Et in Epistola ad Ephes. Elegit nos in ipso ante mundi constitutionem ut essemus sancti & immaculati in conspectu eius in charitate que prædestinatus nos in adoptionem filiorum per Iesum Christum secundum propositum voluntatis sua. Et in Epist. S. Ioannis: Externum ex nobis, quia non erat ex nobis. Nam si fuissent ex nobis permanessent utique nobiscum. Et in actis Apostolorum: Credidisse autem quod erant prædestinati ad vitam eternam, & hujusmodi significant manifestè ex peculiari Dei diligentia, & sibi complacentia, & eligentiis; ac prædestinantis affectu & proposito; tanquam cardine proficisci, ut quidam propter ceteris credant, ut adducantur ad ovile Christi; ut vocem eius audiant; ut brevientur tentationum dies; ne forte pearent, ut non repellat eos, ut non rapiat eos quisquam de manu ejus, ut permaneant nobiscum; deniq; ut vocentur; ut justificantur; ut glorificantur, ut eis omnia cooperantur in bonum. Ex quo intelligitur, istam electionem, non præscientiam fidei & perseverantie & superatarum tentationum præsupponere, sed è contrario, ipsorum fidem, & fortitudinem contra-

A tentationes, & perseverantiam, & omnium rerum cooperationem, & glorificationem, in electionem eorum & propositum & complectentiam Dei; tanquam originem & fundamentum ultimum resolvendum. Hæc igitur & similia satis accurate apud recentiores quotidianam explicata & inculcata sunt, & objections quoque dissolutæ quæ ex Scripturis assertantur, ut questionem istam possemus sic intactam prætermittere.

Duo tamen duntaxat hic nobis præstanta esse video: Primum, ut objectionem quandam ex Scripturis, qua multum nitiditer videntur aliqui, ex Aug. principijs dissipemus; alterum ut hanc ipsum quam diximus Augustini mentem esse, paulò operiosius astruamus.

Quantum ad Scripturas attinet, distinguunt aliqui prædestinationem & electionem, in incompletam, quæ immediate est ad fidem & gratiam justificationis, & ad omnes justos pertinet; & completam, quæ quis non solum ad iustitiam, sed etiam ad gloriam efficaciter eligitur. Dicunt igitur, quod illa verba electi, prædestinati, prelecti, à Deo, vocati secundum propositum &c. itemque electio, prædestination, præscientia, propositum pallium in sacra Scriptura accipiunt pro incompleta electione & prædestinatione, quæ omnes justos respicie. Sic enim omnes fideles ad quos Apostoli scribunt, vocari sanctos, electos, prædestinatos. Nec uisquam, inquit quidam, puto restringi ad solos salvandos. Proinde doctrina ista videtur à Scripturis esse penitus aliena; multo minus ex eis probari posse.

Respondeatur, cum D. Augustini scripta nihil aliud spirent, nisi completam hominum prædestinationem ad gratiam & gloriam, quam ex sacræ Scriptura verbis se collegisse profiteatur; mirabiliter audacia dici, quod nusquam in Scripturis prædestination aut electio ad solos salvandos restringatur. Hoc est enim uno verbo

<sup>Lep. lib. de
prædest. &
reprob. scilicet
3. " 31. C.
38.</sup>